

Metaforele obsedante din proza literară a lui Marin Preda

Drd. Ovidiu Marcu
Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați

Abstract: Preda's literary work can be interpreted as a huge open gate to the subconscious of the writer through which enter, from the world of his childhood and his formation as a man, the obsessive metaphors that hold in their center his father's fascinating figure. Besides, Preda's texts can be easily set into an extension of his biography, due to the fact that in many of them one can find, melted, scenes of family life seen in the restricted position of a community whose members are part of the same split humanity (Morometii) or as an extended reply at the community level (the village).

Key-Words: subconscious, obsessive metaphors, biography, recurrent images

Opera literară a lui Marin Preda constituie o imensă poartă deschisă spre subconștientul scriitorului, prin care pătrund din lumea copilăriei și a formării ca om, metaforele obsedante, care au în centru chipul fascinant al tatălui. De altfel, textele lui Marin Preda pot fi fixate cu ușurință într-o prelungire a biografiei, întrucât în multe dintre ele se regăsesc scene din viața de familie, văzută în ipostaza restrânsă de membri ai aceleiași umanități scindate (Moromeții) sau ca o replică extinsă a familiei la nivel de comunitate (satul).

Deși se impune ca scriitor încă de la debutul literar o dată cu publicarea în 1948 a volumului de nuvele "*Întâlnirea din Pământuri*", în care se regăsesc germenii unei geografii spirituale a lumii Moromeților, în textele lui Preda pot fi observate cu ușurință metafore recurente care acoperă scrierile de tinerețe, dar și scrierile de maturitate artistică ale prozatorului.

Ne propunem să urmărim, după metoda psihocritică introdusă de Charles Mauron, felul în care unele metafore apar redundant în textele lui Marin Preda, de la volumul de debut până la ultimul roman, "*Cel mai iubit dintre pământeni*", ceea ce arată că acestea nu au constituit obsesii de moment care s-au suprapus peste tema abordată, ci preocupări care au rămas fixate în subconștientul scriitorului.

1. În umbra tatălui

Chipul tatălui, în diferite ipostaze și relația pe care acesta o are cu familia reprezintă o constantă în scrierile lui Marin Preda, putându-se vorbi de un complex al paternității pe care scriitorul l-a reluat de fiecare dată. De altfel, în volumul de confesiuni "*Imposibila întoarcere*", apărut în 1971, Preda mărturisea: "*Scriind, totdeauna am admirat ceva, o creație preexistentă, care mi-a*

fermecat nu numai copilăria, ci și maturitatea: eroul preferat, Moromete, care a existat în realitate, a fost tatăl meu. Acest sentiment a rămas stabil și profund pentru toată viața (...)." [1]

Imaginea tatălui care domină autoritar familia alcătuită din copii proveniți din două căsătorii apare încă din primele texte ale lui Preda. În nuvela *"Casă de a doua oară"*, publicată în revista *"Contemporanul"*, nr 26/ 21 martie 1947 și nr. 27/28 martie 1947, personajul principal, Tudor Gîngoe, se înfățișează ca o primă variantă a lui Ilie Moromete care încearcă să gestioneze conflictele mocnite din interiorul unei familii hibride, Gheorghe și Ilie, copiii dintr-o căsătorie anterioară a lui Tudor Gîngoe sunt ipostaze ale lui Achim și Nilă din romanul *"Moromeții"*, în timp ce Ioana și Sae sunt copiii pe care îi are cu Joița, actuala soție.

Gheorghe, fiul cel mare pleacă la București cu oile timp de trei luni cu promisiunea că va aduce banii necesari pentru a scoate familia din impasul financiar în care se afla, însă calculul făcut rămâne fără acoperire, declanșând, la întoarcere, furia tatălui care făcuse numeroase împrumuturi pentru schimbările din gospodărie. Speranțele ruinate ale bătrânului sunt de înțeles mai cu seamă după relatarea vecinului Bîzdoveică pe care flăcaul l-a cinstit și la care văzuse chimirul plin cu bani: *"Am rămas, am mâncat acolo în cârciumă, și când să plecăm, Gheorghe desfăcu chimirul să plătească, numai mii, Pațanghele... Avea chimirul plin!"*[2]

Așteptarea îndelungată a băiatului plecat suprapusă peste frustrările familiei și mai ales ale tatălui a cărui încredere este dezamăgită crunt justifică reacția lui Tudor Gîngoe din finalul nuvelei: *"Tudor Gîngoe izbi cu pumnul, spintecând aerul în sus pe lângă fața lui Gheorghe, și urlă iar, simțind valul de întuneric adânc și nedeslușit din ochii băiatului cum îi împresoară și-i omoară puterile: - Sări-ți-ar ochii!...Gheorghe nu se clinti. Văzu doar fulgerarea neagră a pumnului cum zboară ca un arc pe lângă fața lui. Nici nu clipi, numai fălcile i se mișcară, ca un scrâșnet învechit de lemne tare."* [3]

Reacția furioasă a lui Tudor Gîngoe care dărâmă tot ceea ce a construit în absența fiului este o modalitate de eliberare a unor acumulări ce au la bază trădarea încrederii de către fiul cel mare. Gheorghe evită să vorbească despre experiența eșuată din capitală, în fond o inițiere erotică în spatele căreia se afla o fată cu moralitate îndoielnică și cu ajutorul căreia tânărul a risipit banii câștigați care aparțineau familiei. Tatăl dărâmă anexele gospodărești și vrea să procedeze la fel și cu casa, semn al prăbușirii unui mit: cel al familiei.

Chipul tatălui desfigurat de furie ca urmare a atitudinii de neascultare a fiilor din prima căsătorie apare și în nuvela *"Dimineață de iarnă"*, inclusă în ediția din 1948 a volumului *"Întâlnirea din Pământuri"*. Și aici Paraschiv și Ilie Moromete, băieții dintr-o altă căsătorie, privesc cu scepticism autoritatea paternă căreia încearcă să i se substituie printr-un act de revoltă spontană, considerând că s-au sacrificat destul pentru sora și mama vitregă. Atitudinea

sfidătoare a fiilor care refuză să îndeplinească treburile gospodărești trasate de tatăl prezentat fără nume creează o stare de tensiune pe care bătrânul o presimțea. Mama și fiica asistă neputincioase la tentativa de preluare a puterii în familie de către băieți, iar tatăl după ce o lovește pe femeia ce vociferează le aplică răzvrătiților o corecție cu ciomagul pentru a-i vindeca de nesupunere. *"Omul desfăcu mâinile de la spate cu iuțea, le ridică în sus, și un ciomag lung spintecă aerul. Paraschiv își duse coatele înainte, ferindu-și capul, dar lovitura îl trânti la pământ.*

- *Ce aveți, Paraschive, tată, spune!*

Flăcăul, jos, găfăia de spaimă.

Omul ridică iar ciomagul și acum nu-l lovi o singură dată. Începu să-l piseze cu lovituri pe unde nimerea și întreba la fel, mereu:

- *Ce aveți? Ce aveți? Astăzi! Ce aveți voi astăzi? Spune, tată, spune. Spune-mi mie, ce ai tu astăzi...."*[4]

Se poate observa cu ușurință că Paraschiv și Ilie sunt variante în lucru (intermediare) ale lui Paraschiv și Nilă din romanul *"Moromeții"*, după cum tatăl este o ipostază nenumită a lui Ilie Moromete. Neascultarea și înfruntarea tatălui de către băieți reprezintă o constantă a textelor amintite, iar aceasta impune intervenția categorică a autorității nesocotite după un moment de ezitare.

Secvențele din nuvelele *"Casă de a doua oară"* și *"Dimineață de iarnă"* anticipează fragmentele din volumul 1 al romanului *"Moromeții"*, apărut în anul 1955, în care Ilie Moromete încearcă să țină sub control atitudinea centrifugă a copiilor proveniți dintr-o căsătorie mai veche. Concesiile la care recurge pentru a păstra unitatea familiei se dovedesc zadarnice și atunci, după o reflecție prelungită, în care nu află răspuns unde a greșit față de băieți îi sancționează într-un mod exemplar. *"Moromete îl lăsă nu pentru că îi era milă, ci ca să se întoarcă spre Paraschiv. Se întoarse și începu să-l lovească rar și adânc pe unde nimerea. Loviturile îl dezmeticiră pe Paraschiv, el încercă să se ridice, să se împotrivească. Parul însă îi paraliza cu chibzuială mâinile, fluierale picioarelor, oasele șoldurilor."*[5]

Imaginea tatălui este transfigurată de neputința de a evita o ruptură ale cărei consecințe le anticipase și pe care nu o mai poate împiedica. Din acest motiv tonul cald, părintesc lasă locul unui urlet prin care încearcă pentru ultima dată să-i trezească la realitate pe băieții orbiți de setea de îmbogățire. Disperarea tatălui nu cunoaște limite în această scenă în care presimte că înstrăinarea fiilor de el și de familie va fi definitivă, iar ușa pe care o lasă deschisă în urmă pentru o eventuală reconciliere va rămâne într-o așteptare zadarnică. *"Moromete aruncă deodată parul la pământ și prea îndelungata lui stăpânire de sine se desfăcu într-un urlet:*

- *Ne-no-ro-ci-tu-le! Paraschive! Nenorocitul ce ești!*

Apoi se întoarse spre Nilă, care între timp sărise din pat și se ghemuise într-un colț:

- Și tu, Nilă? Tu, mă? E lume care aleargă din zi și până în noapte pentru un pumn de făină! Și voi ca niște câini! Ca niște câini turbați săriți unul la altul! Vă omor! Cui nu-i place la târta mea, să se ducă! Să plece!

Moromete după ce urlă astfel cu ochii ieșiți din cap, făcu un pas repezit și lung și porni spre ușă. Apucă de clanță violent și vru să se ducă, dar din tindă se întoarse la fel de vijelios cum ieșise și continuă să urla. [...] Cuvintele din urmă fuseseră rostite atât de tare, încât se pierdură într-o răgușeală stinsă și neputincioasă. Omul era de nerecunoscut.”[6]

Relația pe care părintele o are cu familia, de cele mai multe ori numeroasă, este surprinsă în multe texte din perspectiva fiilor dezrădăcinați sau prin intermediul unor rude prin alianță. Pluriperspectivismul ipostazei paterne arată importanța pe care tatăl o are în proza lui Preda care stă sub semnul patriarhatului (patriarhului) și așezarea celorlalți membri ai familiei în umbra tatălui la care se raportează în permanență. Astfel, în *”Povestea unei călătorii”* publicată în *”Viața românească”* nr. 3-4 din martie-aprilie 1949, Paraschiv și Achim Moromete se întorc în sat, după zece ani pentru a-l împiedica pe tatăl lor, Ilie Moromete să vândă pământul care li se cuvenea.

În urmă cu zece ani, cei trei copii ai lui Moromete din prima căsătorie, Paraschiv, Nilă și Achim, pleaseră de acasă, după certuri interminabile, cărora tatăl le pusese capăt printr-o bătaie cruntă. Ilie Moromete voia să treacă pe numele lui copiii din a doua căsătorie, ceea ce însemna că cei trei erau nevoiți să împartă moștenirea cu frații vitregi. Refuzul tatălui de a le face pe plac fiilor fugari creează o stare tensionată pe care niciuna din părți nu pare dispusă să o înlocuiască printr-o atitudine conciliantă. *”Întâlnirea celor doi frați cu bătrânul Moromete avusese un sfârșit neașteptat. Achim și Paraschiv Moromete se ridicaseră de pe pat și plecaseră amenințând. În clipa când ieșeau din curte, bătrânul deschise fereastra dinspre drum și strigase în urma lor, scuișând printre cercevele:*

- Să vă întoarceți când mi-oi vedea eu ceața! Ați crezut că de dragul vostru am strâns și mi-am făcut! Am să vând până la o palmă...

- Avem să vedem noi, bătrâne, a răspuns Paraschiv, trântind poarta. Noi am venit.... am crezut că înțelegeți omenește... Acum am terminat. Du-te și vinde și o să vedem noi!” [7]

Dacă în această nuvelă băieții se întorc acasă unde sunt întâmpinați de un tată irascibil, supărat de apariția nesperată a acestora după atâta timp, în schimb în volumul doi al romanului *”Moromeții”*, publicat în 1967, schema epică este reluată în sens invers. Aici Ilie Moromete, după ce urmează exemplul lui Bălosu, pe care îl disprețuise pentru setea lui de îmbogățire, pleacă la București în încercarea disperată de a-și aduce acasă fiii risipitori.

Revederea nu se desfășoară însă așa cum și-ar fi dorit tatăl, care regăsește băieții mânați de aceeași ură veche împotriva familiei.

Dialogul mult dorit între tată și fii nu se produce pentru că băieții refuză comunicarea sinceră care se sparge într-un monolog al suferinței părintești. Tatăl contemplă lipsa de orizont a copiilor și încearcă până în ultima clipă să îi scoată dintr-un naufragiu al orgoliilor stupide.. *"Sunteți copiii mei, orice-aș face, și eu sunt tac-tău, oricum ați vrea voi s-o întoarceți... A venit tipul să recunoaștem fiecare... Greșit a fost că nu v-am lăsat în sat să vă arăniți.... Greșit a fost că ați fugit de acasă când puteați să vă faceți rostul vostru și să munciți pământul... Dar dacă voi ați uitat acest lucru, eu n-am uitat.... După fuga voastră n-am avut decât un singur gând și gândul ăsta a fost la voi..... Cum să fac.... Cum să procedez ca să aflați că muncesc pentru voi și că puteți să vă întoarceți fără grijă și să găsiți tot pământul la un loc cum fusese? [...] Am la mine banii, nu vă vorbesc în vânt.... Întoarceți-vă acasă... Ce vă așteaptă pe voi aici, mări copiii? Să muriți într-o odăiță ca asta în timp ce acasă aveți bățătura largă și pământul întins cât vezi cu ochii?"*[8]

Despărțindu-se de copiii care îi refuză propunerea, Moromete pleacă dar păstrează deschisă ușa în speranța că într-un târziu Paraschiv, Nilă și Achim vor contribui la reîntregirea familiei, unul din pilonii care justifică puterea interioară a tatălui. Dacă în nuvela amintită băieții pleacă trântind poarta și amenințând, în roman, Moromete le vorbește cu blândețe, cu un glas sugrumat de emoții, chiar dacă tăcerea așternută în urma lui anulează orice speranță. *"Și se dovedi apoi, în anii care urmară, că el păstra mereu acea ușă deschisă în urma lui, doar-doar se vor întoarce băieții lui acasă; nu-l dădu mai departe pe Niculae la școală, deși ar fi trebuit dacă ar fi înțeles că nu mai era pentru el, pentru Moromete, nici o speranță.... Cei trei erau duși pentru totdeauna."*[9]

Obsesia refacerii familiei destrămate este reluată de Marin Preda și mai târziu în romanul *"Delirul"*, apărut în 1975, ceea ce arată că evenimentul petrecut demult a rămas fixat adânc în subconștientul scriitorului. La scena reîntâlnirii dintre tată și fii asistă și Paul Ștefan, poreclit al lui Parizianu, cel care l-a însoțit pe Moromete la București. Tânărul care funcționează în text ca un personaj raisonneur reconstituie episodul, iar Moromete și băieții lui sunt văzuți prin ochii acestui narator cu multiple disponibilități interpretative.

De această dată, bătrânul apare ca un om copleșit de întrebări referitoare la necesitatea călătoriei și la destinul copiilor pierduți într-un oraș care nu le oferă perspective optimiste. Îngrijorarea tatălui este pusă în echilibru cu indiferența celor trei băieți care îl privesc pe Moromete ca pe un străin (intrus) venit să le ceară socoteală. *"Fără să-și dea seama el chiar așa și făcu, începând cu o constatare, ca și când ar fi vorbit așa în general, nu copiilor lui: <A fi portar într-un bloc e bine un timp, dar dacă la un moment dat te dă afară, ce-i faci? Ai tu casa și munca ta sigură care să te ajute să te însori și să-ți faci familia ta? Unde? Nu zice nimeni că a fi sudor nu înseamnă să ai leafa asigurată, dar unde stai?"*

Se compară o odăiță de-asta cu o curte mare în care ai caii tăi și îți muncești pământul, între oameni?>Și tăcu posomorât și disprețuitor. Asta era? Nu era mulțumit de feciorii lui. Asta o știa ei bine!”[10]

2. Salcâmul protector

Imaginea salcâmului care străjuiește protector gospodăria apare frecvent în scrierile lui Marin Preda și se identifică în ochii adultului cu lumea copilăriei în care constituie un reper al statorniciei. Axis-mundi, copacul apare reprezentat în numeroase tradiții și reunește simbolismul crucii, al axei universale sau pe cel al cunoașterii și devine la Preda centrul unei mitologii individuale. Salcâmul este totodată simbol al aspirației lumii, prin verticalitatea și legăturile definitive cu pământul, iar tăierea lui echivalează cu prăbușirea unei familii (acestei lumi).

Salcâmul ce devine un reper al familiei și al satului se transformă într-o metaforă redundantă în multe dintre textele prozatorului dobândind astfel caracterul de obsesie. De altfel, *“Salcâmul”* este chiar numele unei schițe, publicată în *“Timpul”* nr 1853/ 7 iulie 1942, în care tânărul scriitor povestește un episod din copilărie legat de tăierea salcâmului. Textul, unul din primele texte ale lui Preda, îi are în prim-plan pe tatăl și pe unul din frați în momentul sacrificării arborelui impunător. Scena se petrece înainte de răsăritul soarelui, în semiîntineric și le creează celor doi sentimentul săvârșirii unui gest sacrificial. Personajele care poartă nume reale, Tudor Călărașu – tatăl și Gheorghe – fiul depun un efort considerabil în *“lupta”* cu salcâmul viguros, iar după tăierea acestuia trăiesc sentimentul culpabilității. Apariția vecinilor pe la gard care îl apostrofează pe Călărașu accentuează senzația de vinovăție. *“- Măi, Tudor Călărașu, începuse numaidecât alt vecin, dar nu putuse să sfârșească, pentru că acela, la început, rămăsese pironit, pierdut, rătăcind cu ochii în golul din care salcâmul, căzând, parcă rupsese o perdea de pe adâncul luminos al dimineții. Nici nu s-așteptase. A simțit că-l cuprinde o teamă rea, un fel de înfiorare, ca și când toți acei care îl înconjuraseră și-l pironeau l-ar fi prins furând ori omorând pe cineva.”*[11]

Salcâmul protector este doborât iar imaginea căderii acestuia se suprapune peste imaginea unei prăbușiri a întregului univers. Salcâmul, simbolul stabilizator al copilăriei, este anulat prin brutalitatea loviturilor de secure, iar tăierea surprinde acum fragilitatea unei lumi. *“La început încet, salcâmul căzu acum cu o iuțeală neașteptată și îmbrățișă grădina ca un uriaș. Văile clocoteau și câinii începuseră să latre. Parcă se prăbușise cerul, și grădina rămăsese mică, năpădită de aer și de lumină.”*[12]

În subconștientul personajelor gestul este încărcat de agresivitate. Îndemnul inițial al tatălui: *“Hai, cum îi facem, mă? Hai să-i mâncăm întâi rădăcinile. Da’ arde-l, nu te juca!”*, declanșează o furie care se va elibera doar când copacul trântit la pământ arată ca o vietate care a avut o moarte

violentă. Abia în acel moment Tudor Călărășu conștientizează culpa, iar aruncarea securii apare ca o modalitate de disculpare. *"Apoi deodată, fără să mai aștepte ca cineva să-i răspundă, se învârti printre oameni și, ridicând mâinile în sus, aruncă securea peste trupul întins al copacului doborât."*[13]

Scena tăierii salcâmului rămasă în structura de adâncime a scriitorului este reluată și nuanțată în 1955, în primul volum al romanului *"Moromeții"*. Momentul în care se produce de această dată este cel dinaintea de răsăritul soarelui, iar gestul este acompaniat de litaniiile femeilor din cimitir care amintesc de corul din tragedia greacă. La fel ca în schița amintită participanții la actul condamnat al sacrificării salcâmului sunt tatăl, Ilie Moromete, și Nilă, unul din fii, însă, de această dată salcâmul este menționat ca reper al satului și ca loc de joacă al copiilor, adică un martor tăcut la viața comunității. Din acest motiv hotărârea tatălui de a-l tăia îl intrigă pe Nilă, iar după căderea acestuia produce reacții de condamnare atât din partea familiei, cât și a vecinilor sau al copiilor care rămân fără un reper spațial de care se leagă multe amintiri ale vârstei.

Salcâmul protector al familiei este înfățișat ca o ființă care a fost ucisă, iar prezența în secvența citată a razelor roșii de soare este confirmată (justificată) ulterior de apropierea celorlalți fii, Paraschiv și Achim care contemplă trupul nemișcat al copacului. Comportamentul lor ca și al sătenilor îi învinovățește pe făptași de crima înfăptuită cerându-le socoteală. *"Între timp, Paraschiv și Achim se apropiaseră și se uitau peste trupul salcâmului într-un anumit fel, parcă ar fi fost vorba de un animal bolnav care fusese ucis."*[14]

Imagina salcâmului care se identifică cu cea a familiei și prin extensie a satului este reluată de Marin Preda și mai târziu, în 1971, prin eseul care dă titlul volumului de confesiuni *"Imposibila întoarcere"*. Revenit în satul natal, Preda constată că acesta nu mai păstrează nimic din identitatea pe care o avea în vremea copilăriei și în care salcâmi străjuiau întreaga așezare rurală. Constatarea că salcâmi au fost tăiați creează în subconștient o stare de neliniște ce se traduce într-o reacție de negare a apartenenței la acest spațiu. *"Dar chiar și satul, când ajung la marginea lui, pe deal, și mă uit în jos, nu-l mai recunosc. Se văd casele cu acoperișurile lor, ulițele și deasupra cerul. Satul este complet descoperit în fața cerului. Au tăiat salcâmi, pe toți. Asta nu e satul meu. De ce au tăiat ei salcâmi? Aș putea să aflu. Dar mă rețin."*[15]

Obsesia salcâmului care a jucat un rol important în viața familiei nu a dispărut nici mai târziu, iar autorul o reia și în 1977 în *"Viața ca o pradă"*, semn că întâmplarea petrecută în timpul copilăriei stăruia încă în cutele memoriei ca o rană nevindecată.

Aflat la Sinaia în căutarea unui subiect pentru un nou roman, Preda își amintește subit de schița *"Salcâmul"* neinclusă în volumul de debut *"Întâlnirea din Pământuri"*, iar întrebările care îi apar în conștiință încearcă să afle un răspuns în legătură cu omiterea acesteia. *"Schița era un secret care nu trebuia*

dezoăluit. De ce? Așa! Era secretul meu. Că apăruse în Timpul trebuia, debutam, dar salcâmul acela trebuia ferit, era ceva de preț, intim, care putea fi ucis într-o carte de nuvele. Și acum deodată mi-am dat seama de ce. Acest salcâm doborât era singura întâmplare din ceea ce scrisesem la douăzeci de ani care avea legătură adâncă, neștersă, cu familia mea.”[16]

Concluzii

Urmărind cu atenție textele literare ale prozatorului se poate observa cu ușurință frecvența cu care anumite metafore se reiau într-un interval de timp considerabil ceea ce ne îndreptățește să credem că acestea au constituit adevărate obsesii pe care Preda le-a purtat în subconștient aproape toată viața. Chipul tatălui, agresivitatea istoriei, fascinația cuvântului, salcâmul protector și duelul virilității sunt elemente definitorii ale geografiei spirituale a lui Marin Preda și reperele unei lumi inconfundabile în care persoanele cu identități reale se transformă în personaje și trăiesc în vecinătatea literaturii.

Suprapunerea textelor literare evidențiază caracterul redundant al acestor metafore în perioade de creație diferite ceea ce indică o constantă a imaginilor, pe care scriitorul, conștient sau nu, le-a transpus în opere.

NOTE

1. Marin Preda, *Imposibila întoarcere*, p.204
2. Marin Preda, *Scrieri de tinerețe*, p.98
3. Marin Preda, op. cit., p.108
4. Ibidem, p.133
5. Marin Preda, *Moromeții*, vol. I, p.301
6. Marin Preda, op. cit., p.301-302
7. Marin Preda, *Scrieri de tinerețe*, p.137
8. Marin Preda, *Moromeții*, vol. II, p.18-19
9. Marin Preda, op. cit., p.20
10. Marin Preda, *Delirul*, p.63
11. Marin Preda, *Scrieri de tinerețe*, p.16
12. Marin Preda, op. cit., p.16
13. Ibidem, p.17
14. Ibidem, p. 52
15. Marin Preda, *Imposibila întoarcere*, p.193
16. Marin Preda, *Viața ca o pradă*, p.314

BIBLIOGRAFIE

- Preda, Marin, *Delirul*, Curtea Veche, 2009.
Preda, Marin, *Imposibila întoarcere*, Curtea Veche, 2010.
Preda, Marin, *Moromeții*, I, II, Curtea Veche, 2009.

Preda, Marin, *Scrieri de tinerețe*, Minerva, 1987.

Preda, Marin, *Viața ca o pradă*, Cartex, 2013.